

14.11.2023

VN/28924/2023
VN/28924/2023-STM-7

Valtioneuvoston kanslia

Valtioneuvoston ohjesäännön ja valtioneuvoston kansliasta annetun asetuksen muuttaminen

Valtioneuvoston kanslia on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä lausuntoa valtioneuvoston ohjesäännön ja valtioneuvoston kansliasta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta. Ohjesääntöön ehdotetuilla muutoksilla täsmennetään ja ajantasaistetaan valtioneuvoston kanslian ja eräiden muiden ministeriöiden toimialaa koskevia säännöksiä. Osana valmisteltavaa kokonaisuutta ehdotetaan, että hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittaminen säädetään valtiovarainministeriön tehtäväksi. Kokonaisuuteen sisältyy lisäksi muun muassa ministereiden, valtiosihteereiden ja erityisavustajien sihteerien kokoaminen valtioneuvoston kansliaan vuoden 2024 alusta alkaen. Kumpikin edellä mainituista muutoksista kytkeytyy pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman kirjauksiin.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa lausuntonaan seuraavasti.

Hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittaminen

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan hyvinvointialueiden ohjausrakenteita kehitetään ja selkeytetään siten, että varmistetaan yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut, henkilöstön riittävyys, hillitään kustannusten nousua ja edistetään kustannusvaikuttavuutta ottaen huomioon alueiden tarve säilyttää hyvinvointialueiden omistajuus omasta taloudestaan. Hallitusohjelmaan sisältyy myös kirjaus hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittamisesta:

”Hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittaminen säädetään valtiovarainministeriön tehtäväksi ja vahvistetaan ministeriön voimavarat. Valtiovarainministeriön johdolla STM, SM ja VM sekä muut viranomaiset seuraavat ja arvioivat hyvinvointialueiden toiminnan vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuloksellisuutta. Eri ministeriöiden päällekkäiset hyvinvointialueiden toimintaan ja talouden ohjaukseen liittyvät lakisääteiset välineet (muun muassa neuvottelukunnat, neuvottelut ja valtakunnalliset tavoitteet) yhdistetään. Lakisääteisiä neuvottelumenettelyitä selkiytetään ja neuvotteluille määritellään vielä nykyistä selkeämmät tavoitteet. Tarvittavat lainsäädäntömuutokset tehdään muun muassa hyvinvointialuelakiin ja järjestämislakeihin.”

Edellä lainatussa hallitusohjelman kirjauksessa hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittamisen säätäminen valtiovarainministeriön tehtäväksi näyttäytyy osana laajempaa hyvinvointialueiden ohjausrakenteiden kehittämistä. Kokonaisuus vaatii myös lainsäädännöllisiä muutoksia. Tavanomaisesti silloin, kun ministeriöiden välisen työnjaon muutokset kytkeytyvät lainsäädännön muutoksiin, toteutetaan muutokset valtioneuvoston ohjesääntöön vasta, kun muutokset lainsäädäntöön on hyväksytty.

Muutosta koskevassa perustelumuistiossa ei ole täsmennetty valtiovarainministeriöille esitetyn yhteensovittamistehtävän sisältöä eikä siihen liittyviä käytäntöjä. Myöskään esitetyn muutoksen

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

vaikutuksia ei ole arvioitu. Esityksen perusteella jää monin osin epäselväksi, mitä valtiovarainministeriön yhteensovittamistehtävä käytännössä tarkoittaisi.

Ministeriöiden välisen työnjaon selkeys on olennaista hyvinvointialueiden ohjauksen toimivuuden kannalta. Tästä syystä asiaa olisi vielä perusteltua selvittää tarkemmin ja toteuttaa muutos valtioneuvoston ohjesääntöön vasta, kun myös kokonaisuuteen liittyvät lainsäädännölliset muutokset (mm. lakiin hyvinvointialueista, 611/2021) ovat selvillä.

Ministereiden esikuntien sihteeripalvelujen kokoaminen valtioneuvoston kansliaan

Hallitusohjelman mukaan ministereiden, valtiosihteereiden ja erityisavustajien sihteerit kootaan valtioneuvoston kansliaan vuoden 2024 alusta alkaen. Muutokseen liittyvät käytännön valmistelut valtioneuvoston kansliassa ja ministeriöissä ovat jo pitkällä. Nykyinen malli on ollut sosiaali- ja terveysministeriön näkökulmasta toimiva. Uusi malli voi joiltain osin mahdollistaa resurssien joustavampaa käyttöä sekä yhtenäistää palveluja. Hyödyt lienevät merkittävämpiä pienempien ministeriöiden näkökulmasta.

Lausuttava olevassa luonnoksessa valtioneuvoston kanslian toimialaan on muotoiltu kuuluvan ministereiden, valtiosihteereiden ja erityisavustajien sihteeripalveluiden lisäksi myös *muut hallinnolliset avustajapalvelut*. Luonnoksen perusteella jää osin epäselväksi, mitä kaikkea muut hallinnolliset avustajapalvelut tässä yhteydessä tarkoittavat. Hallinnon avustavia palveluita ja tukipalveluita on jo aiemmin keskitetty valtioneuvoston kanslialle. Sihteeripalveluiden siirron valmistelun yhteydessä on sosiaali- ja terveysministeriön ja valtioneuvoston kanslian välillä sovittu, että sosiaali- ja terveysministeriössä tehtävänään ministereille osoitettuja kansalaiskirjeitä käsittelevä henkilö jää sosiaali- ja terveysministeriön virkamieheksi. Ohjesäännön esitetystä muotoilusta huolimatta sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että tästä jo sovitusta käytännöstä tulee pitää kiinni.

Ehdotuksen mukaan valtioneuvoston kansliasta annetun asetuksen 9 §:ään lisättäisiin säännös, jonka mukaan: "Kanslia määrää asetuksen 1 §:n 37 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä hoitavat virkamiehet hoitamaan tehtävää tietyssä ministeriössä. Virkamiehet hoitavat kyseisen ministeriön toimialaan kuuluvia tehtäviä." Asetuksen 1 §:n 37 kohdassa mainittaisiin valtioneuvoston ohjesääntöä vastaavalla tavalla ministerien esikuntien sihteeripalvelut ja muut hallinnolliset avustajapalvelut. Koska käsitteen "muut hallinnolliset avustajapalvelut" voidaan käsittää sisältävän myös esimerkiksi virasto ja kuljetuspalvelut, jäisi esityksen perusteella osin epäselväksi, onko mahdollisesti tarkoitus, että valtioneuvoston kansliasta annetun asetuksen 9 §:ään ehdotettu muutos koskisi sihteeripalveluiden lisäksi myös ministerien ja heidän esikuntiansa käytössä olevia virasto- ja kuljetuspalveluita hoitavia virkamiehiä. Esitystä voi olla tarpeen selventää tältä osin.

Kansliapäällikkö

Veli-Mikko Niemi

Hallitusneuvot

Kalle Tervo

Jakelu VNK Valtioneuvoston kanslia

Tiedoksi STM OHO

VN/28924/2023-STM-7

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: